

Kilencven esztendeje született Veres Péter

Veres Péter Hatvanban

Szelei Ferenc visszaemlékezése¹

1944 végén és 1945 elején Hatvanban is megalakultak a demokratikus pártok. Először és legbátrabban a Magyar Kommunista Párt kezdett szervezkedni és dolgozni. Mindjárt utána és mellette szervezkedett a Szociáldemokrata Párt és a Független Kisgazda Párt is. Nemsokára utánuk megalakult a Polgári Demokrata Párt is. Nemzeti Parasztpárt Hatvanban akkor még nem volt. Én a Szociáldemokrata Pártba léptem be még fiatal koromban mint kömüvessegéd, mivel ott volt Mezei András bátyám, anyám testvére, a cukorgyári szervezett munkások egyik vezetője.

Kozsa József volt ekkor a Kommunista Párt hatvani titkára. Jól ismertem őt és ő is engem. Nagyon derék, értelmes és jóakarató ember volt. Hívott engem is a Kommunista Pártba, ott van az új magyar életnek igazi ereje, a rohamcsapat — mondotta. Azt feleltem neki, hogy nem akarom otthagyni a régi pártomat, ahol először hallottam a szocializmusról és megtanultam hogy mit jelent az.

Nem sok idő múlva másik nagybátyám, Mezei József hozott nekem a fiától egy komoly levelet. János unokaöccsém ismertette velem a Nemzeti Parasztpárt programját és a párt vezetőit. Tudta, hogy Veres Pétert már ismerem, mert könyveit még ő adta ide olvasni. Tanácsolta, hogy lépjek be a Nemzeti Parasztpártba és szervezzem meg Hatvanban a párt helyi szervezetét. A párt többi vezetőit: Kovács Imrét, Erdei Ferencet és Darvas Józsefet hírből már ismertem. Kedvem támadt hozzájuk csatlakozni... Ám nem volt könnyű határozni. Végül is én építőipari szakmunkás voltam tiz évig: 1925-től 1935-ig. Akkor a nagy munkanélküliség miatt a vasúthoz mentem dolgozni, felvettek, mint vonatfékezőt. Pár évet már a vasútnál is leszolgáltam, de ez mind az ipari munkához tartozott, ezért úgy gondoltam, az én helyem valamegyik munkapártban van. Másrészt meg vonzott Veres Péterék szelleme és az ő pártjuk. Hát azt tettem, hogy megkérdeztem Kozsa Jóska bátyámat, elmondtam neki, hogy milyen gondban vagyok. Jóska bátyám elolvasta unokaöccsém leveleit is, gondolkodva nézett rám.

— *Hát Feri barátom — mert annak tartalak —, én azt tanácsolom, lépj be a Nemzeti Parasztpártba, ha már megtisztelték azzal, hogy felajánlották neked, hogy szervezd meg a párt hatvani szervezetét! Jó párt az és jót akar! Hozzánk közel áll, mint a dolgozó parasztok és ezek gyermekei, és a nép jaiából nevelődött értelmiségiek pártja. Nem helyes, hogy Hatvanban még nincs Nemzeti Parasztpárt! Alakítsd meg te, nálad jó kezekben lesz a vezetés. Rám mindig számíthatsz, ha valami akadály lesz, én mindenben segítségemre leszek. Tudom biztosan, hogy jól együtt fogunk működni majd veletek.*

Így történt, hogy 1945. március 21-én megalakítottam Hatvanban a Nemzeti Parasztpárt helyi szervezetét. Ekkor még csak heten voltunk. Érdemes ide feljegyezni a hét ember nevét: elsőnek persze én voltam: Szelei Ferenc. Másodiknak nagybátyám, Mezei József következett. Harmadik Fehér István (Lakó), negyedik Fülöp István (Gajda), ötödik Molnár Károly (Gulyás), hatodik az én legöregebb bátyám: Szelei Mihály, a hetedik pedig Kovács János.

Megalakítottuk a Parasztpártot Hatvanban és nem bústunk azon, hogy csak heten vagyunk, mert szerencsés számnak tartottuk a hetes számot, meg a március 21-ét is. Erősen bíztunk, hogy nemsokára többen leszünk. Lettünk is! Először beléptek hozzáink három testvérem: János, József és András, mert mi Szeleiek kilencen voltunk testvérek. Aztán belépett az apósom is, jó dolgos, borsodi származású, 15 holdas parasztgazda. Velük jöttek a többiek is. Egy hónap múlva százan voltunk, három hónap múlva ötszáz. Kezdetből fogva részt vettünk a Nemzeti Bizottságban és a Földigénylő Bizottságban, valamint az Igazoló Bizottságban. A helyi szervezet elnökéül engem választottak, mert más nem vállalta. Én is csak úgy vállaltam el, hogy amint alkalmas ember kerülközik, megválasztjuk elnökök és én leszek a titkár, amint azt a pártközpontban javasolták, amikor ott jártam átvenni a megbízólevelemet.

Bizony nagy munkában voltunk ezen a tavaszon. Végeztük a földosztást, amit a kormány és a pártok vezetősége sürgetett. Működött szépen és okosan a Nemzeti Bizottság. Működött erőlyesen az Igazoló Bizottság is. Ezek mindenkit megvizsgáltak és csak az ő véleményezésük alapján kerülhetett valaki hivatalba vagy bármilyen állásba. Szerencsére a bizottság tagjai ismertek mindenkit, így munkájukat jól végezték.

¹A néhány esztendeje elhunyt szerzőre is emlékezünk ennek az írásnak közlésével. (Szerk.)

Lelkesen készültünk május 1-re. Minket parasztpártiakat ekkor nagyon kedves meglepetés ért: váratlanul megérkezett Veres Péter Hatvanba! Ő volt a Nemzeti Parasztpárt és az Országos Földbirtokrendező Tanács elnöke. Mi még soha nem láttuk, de híreből ismertük jól, írásait is sokan olvastuk már. Most, mintha az égből pottyant volna, itt termett közöttünk. Nagy sürgölődésben voltunk a községházán, mert akkor Hatvan még nem volt város, csak község. Emlékszem, éppen Kozsa Jóska bácsival és Tóth Jánossal a szocdem párt helyi elnökével beszélgettünk, mikor lelkendezve odaszaladt hozzánk az egyik rendező és lihegve kiáltotta:

— *Itt van, megjött Veres Péter! . . .*

Kellő tisztelettel üdvözölték, akik ott voltak a községházán. Ő már előbb köszönt:

— *Jó napot, adjon Isten! Mindenkit üdvözölök!*

Úgy éreztem, hogy országos elnökünknek nekem kell először köszöntenem. Ezért elébe léptem és azt mondtam:

— *Isten hozta kedves elnök úr! Jelentem, hogy Hatvanban megalakítottuk a Nemzeti Parasztpárt helyi szervezetét, mint elnöke jelentkezem, Szelei Ferenc vagyok!*

Kezét nyújtotta. Erős nagy kezét erősen megszorítottam.

— *Köszönöm Szelei barátom. Örülök, hogy nálatok is van pártszervezetünk.*

— *Engedje meg, hogy megismertessem a Kommunista Párt hatvani titkárával.* Meglepetésemben elhallgattam, mert Kozsa Jóska bátyám mosolyogva azt mondta: — *Szeretettel üdvözöllek nálunk Péter! Milyen jó szél hozott hozzánk éppen ma? Nem ide készültél, mert én arról tudnék. . .*

— *Bizony nem Kozsa barátom, defektet kapott az autó, amivel Szolnokra akartam menni. Ott kellett volna beszélnem az ünnepélyen, de hát nem tudok oda eljutni, amíg a kocsi meg nem javítják. Így hát veletek ünnepelek, ha szívesen látok?*

— *Nagyon is szívesen és szeretettel fogadunk mindnyájan. Ünnepelj velünk — mondta a kommunista titkár. — És ha már a jó szerencse ide hozott közénk, jelkerlek, mond el Te az ünnepi beszédet! . . .*

— *Ha nem sértődik meg az, akinek a beszédet kellett volna tartani, akkor elvállalom . . .* — egyezett bele Veres Péter.

Ezután bemutatkozások következtek. Jóska bácsi amilyen okos és körültekintő volt, először a Nemzeti Bizottság elnökét mutatta be, egy fogságból hazatért ügyvédet, régi baloldali embert, a Polgári Demokrata Párt elnökét. Mindjárt utána a Szociáldemokrata Párt elnökét Tóth Jánost, majd a Független Kisgazda Párt elnökét, Fain András bácsit, egy hegyes bajuszú, öreg, de még mindig keménykötésű embert, szorgalmas, dolgos, jó gazdát . . . Így sorban mind a vezetőket. Kezét fogtunk, aztán mentünk is befelé a községháza ütött-kopott nagy tanácstermébe. Veres Péter érdeklődött, hogyan mennek a dolgok? Működik-e az Igazolói Bizottság? És a Földigénylői Bizottság? . . . Ekkor bemutatták neki Mezei Andrást, a bizottság elnökét. Magas, keményarú, jóvágású férfi volt még 58 éves korában is.

— *Nagybátyám, anyám testvéröccse — mondta —, megnyugtatom elnök úr, nagyon okosan és erélyesen intézi a földosztást.*

— *Jól van, ennek örülök, hogy így van, mert nagy feladat a földosztást jól és igazságosan elvégezni! . . . Hanem ne elnökurazgatok engem, nem akarok én urat játszani! Szóliszátok engemet Péternek, vagy Péter bácsinak! És tegezzetek nyugodtan, mert én is mindenkit tegezek, akivel érdemes szóbaállni. Téged tehát Ferencnek hívok. Nekem Feri lesz. Én neked Péter bácsi! Örülök neked! Te pedig András, szóval a Feri nagybátyja vagy! Hát csak végezzétek a nagy munkát. Ezeréves nagy per kell most eldönteni. Úgy vigyázzatok! . . . Majd délután még beszélgettünk erről többet is. Én a parasztpártiakkal leszek, tanunk egy kis megbeszélést. Hol lenne erre alkalmas hely — kérdezte tőlem. Én gyorsan határoztam és azt mondtam neki: — Péter bátyám, még csak pár napja kaptunk egy romos épületet párhelyiségnek. Annak idő kell, még rendbehozzuk. . . Ma, gyűlés után, menjünk a mi házukba, meghívlak ebédre. Ebéd után majd összejön a tagság nálunk és megbeszélhetünk mindent. Gyere el András bátyám te is hozzánk ebédre!*

Köszönettel elfogadták a meghívást és ezután mentünk a főtéren felállított emelvényhez. Kezdődött az ünnepély. Én persze elszalasztottam egy rokon fiút hozzánk, hogy a feleségemet értesítse: vendünk lesz ebédre — méghozzá milyen vendég! A főtéren már nagy tömeg gyűlt össze. Elénekeltek a Himnuszt és Kozsa Jóska bátyám fellépett az emelvényre, elmondta megnyitó beszédét. Mint 1919-es kommunista vezetőt megillette, hogy ő nyissa meg a népgyűlést. Azután Veres Péter lépett fel a szónoki emelvényre. Uramisten, milyen beszédet tartott!

Hogy tudott ez a parasztember beszélni! Milyen megragadó erővel! Mennyire értett a tömeg nyelvén? Mennyire ismerte az embereket! És mennyire értették őt is az emberek! Elmondani ezt lehetetlen.

Befejezte az ünnepi beszédét és hatalmas éljenzs, fergetes taps zúgott fel, s tartott perceket át. Ezek ajkán hangzott a lelkes kiáltás: — *Éljen Veres Péter! Éljen a demokrácia! . . .* Nagyon nagy sikere volt a Nemzeti Parasztpárt elnökének. Utána én következtem, A Munka Himnusza című, ódaszerű versemet szavaltam el.

A községházán nem volt alkalmas hely, sem személyzet, hogy vendégül láthatták volna, mert a régi vezetők nagyrészt elmenekültek, csak a bíró és egy fiatal aljegyző maradt a helyén. Az ügyeket a Nemzeti Bizottság intézte, persze a szovjet városparancsnokság irányítása és felügyelete mellett. Azért megállapodtunk, hogy délután öt órára majd itt, a tanácssteremben ismét összejövünk, egy újabb megbeszélésre. Ezután ment mindenki ebédelni. Mi is elindultunk hozzánk, hogy megebédeljünk. Amíg mentünk hazafelé, Veres Péter komolyan érdeklődött a hatvani nép helyzetéről, még arról is, hogy a front mennyi ideig állt itt és voltak-e nagy harcok, estek-e nagy károk?

Elmondta, hogy Hatvanban nem voltak nagy harcok. A község előtt ugyan megállt a front, de csak a tüzérség lötte egymást a község felett. Repülőátadás többször is volt, ezek megrongáltak több házat. Az állomást már 1944. szeptember 18-án egy nagy angol—amerikai légitámadás teljesen lerombolta. Borzalmas támadás volt, sok ember meghalt, mert még az övóhely is beomlott. Míg beszélgettünk és mentünk hozzánk, a község szélén levő Báthory István utcához, az emberek nagy tisztességgel köszöntek Veres Péternek. Ő pedig nagyon komolyan, kalapját minden alkalommal levéve viszonzta a köszönést. Sokan oda is kiállottak kérdéseket, vagy elismerő szavakat. Ezekre is válaszolt. Így bizony lassan haladtunk, mert természetesen gyalog mentünk. Végre mégis odaértünk régi, hosszú parasztházunkhoz. Még nagyapám építette, bizony földből vert falak voltak és még az alapja is csak kemény lebkonzott földfal volt. Mindenki elfért, bár voltunk hűszen is.

Feleségem üdvözölte Veres Pétert, akit bemutattam neki.

— *Marika, itt van Veres Péter, a mi országos elnökünk!*

Feleségem ekkor éppen hűszéves volt, szép és fiatal. Kedves mosolyával ránézett Veres Péterre és nyújtotta neki nagy, erős, meleg kezét.

— *Isten hozta nálunk, kedves elnök úr!*

— *Köszönöm kedves Marika! Én is örülök, hogy elkerültem ide, szinte akaratom ellenére, de legalább megismertem Hatvant, a maga kiváló, tehetséges férjét, és magát! Az ilyen szép, derék, erős fiatal nőket szeretem és becsülöm nagyon. Ezek az igazi jó dolgok, ügyes háziasszonyok, és jó édesanyák.*

Asztalhoz tessékeltük a magas vendéget és vele a vezetőséget, mert azok is vendégeink voltak. Az asztal terítve volt. Feleségem az ebéd elkészítéséhez levágott egy nagy kakast, de a vezetőség tagjai is hoztak egy-egy csirkét vagy tyúkot, nem hagyták ránk az ebéd terhet, mert tudták jól, hogy nálunk is nagyon megfogyott a jószágállomány a front idején. Így azért szépen összejött minden. Feleségem és anyósom kitűnő ebédet készítettek. Marika ült az asztal felső végén, mellette Veres Péter, másik oldalon öregebb nagybátyám, Mezei József. Azután a nagy bajuzó Szabó Pista ült, ömellette Fülöp Pista (Gajda) bácsi. Az asztal alsó végén ültem én, mellettem Mezei András, fiatalabb nagybátyám és Ocsvai Sándor titkárnk. Mellette bátyám: Szelei Mihály, és Szelei József ült, szemben pedig Molnár Károly (Gulyás). Apósom, Pásztor Károly is ott volt, anyósom segített felszolgálni. Persze bor is volt, szereztünk azt is: pótlótűnk a poharakba és az első pohárral felköszöntöttem az országos elnököt. Veres Péter felállt és poharat emelve így válaszolt.

— *Kedves háziasszony, kedves házigazda! Kedves parasztpárti barátaim! Igaz, a véletlen, a sors hozott ide, de azért örülök, hogy ide kerültem, mert olyan emberekkel van így módom megismerkedni, akik értelmes emberek, jó, megbízható és értékes tagjai a Nemzeti Parasztpártnak. Majd az ebéd után — mert magyar ember evés közben nem szeret sokat beszélni — elmondom pártunk megalakulásának történetét és hogy miért volt arra szükség! ... Beszámolok eddigi tevékenységünkről és ismertetem a Nemzeti Parasztpárt programját.*

Most hát megköszönöm a szíves üdvözlő szavakat és emelem poharam a szép, fiatal és nagyon kedves háziasszonyra, férjére, Feri barátomra, pártunk helyi szervezetének megalapítójára és elnökére, megköszönöm jó és sikeres munkáját. Emelem poharam az összes jelenlevőkre. Isten éltesse mindnyájukat!

Megkezdtek az ebédelést. Valóban nem sok szó esett az ebéd alatt. Ő különben nagyon mértékletesen, tartózkodóan evett, bort pedig alig ivott. Kérésére az előtte levő fél pohár borhoz szódavizet töltöttem, de kinaltam borral előbb. — *Nem iszom én szeszes italt, csak néha és nagyon keveset!* — felelt kinalásomra. — *Ne is erőltess vele, mert nem iszom! A szeszesital-fogyasztást a legáltalmasabb és a legfeltelegesebb szokásnak tartom. Tüeket is arra buzdítalak barátaim, hogy nagyon mértékletesen fogyasszátok, mert a legokosabb, letehetségesebb ember is értéktelenné válik, ha sok szeszes italt fogyaszt! ... Elég ebből ennyi egyelőre. Beszéljünk inkább a feladatokról, amik ránk várnak ...*

— *Mik a problémák nálatok? Milyen az együttműködés a többi párttal? Különösen arra gondolok, hogy a két munkáspárttal jó-e a kapcsolat? Támogatják-e egymást kölcsönösen? ... Mert ez a legfontosabb ügyek egyike! Megérthetjük, hogy mi magunk nem építhetjük fel az új világot, de meg mások is élnek ebben az országban, azokkal vagy együtt kell dolgozni vagy ellenük. ... Mármost, mivel jó nekünk együtt dolgozni, együtt harcolni? Bizonyos, hogy mi dolgozó emberek vagyunk, hát azokkal kell együttműködnünk, akik szintén dolgozó emberek. Ezek pedig a kommunista pártban vannak és a Szociáldemokrata Pártban vannak. A kisgazdapártban is vannak érdemes emberek, keményen dolgozó emberek. De vannak ott gyárosok, bankárok és nagykereskedők is. Megmondom nektek barátaim nyilatan, minden reakciós, aki nem menekült el külföldre, aki valahogyan megúsza, ravaszul, csalással, köpönyegforgatással, az mind a kisgazdapártban gyülekezett. Ott vannak a ravasz, kétkecsacsos ügyvédek, a minden hájjal megkent gazdag kereskedők, üzletemberek, levitézlett politikusok, akik most a zavarosban akarnak halászni. És sajnos, ők vezetik a kisgazdapártot, nem a tömeg! ... A munkájából élők tömege nem vezet, csak ők vezetnek félre!*

— *Vannak azért reakciók a Polgári Demokrata Pártban is!* — szölt közbe akkor Mezei Jóska bátyám.

— *Igazad van Jóska! Ott is vannak urak, reakciók, de nem sokan. Mert a ravasz, minden hájjal megkent urak és törtetőék nem mentek a Polgári Demokrata Pártba, mivel az kis párt, ott nincs mit keresni! Nekik pedig nagy párt kell, nagy tömeg, amelyet megnyergelhetnek és velük a választásokon megszerezhetik a többséget a képviselőházban.*

Megérettétek barátaim, hogy ez a szövetség a két munkáspárttal mindennél fontosabb! — átható tekintettel, erélyesen összevont szemöldökével körülnézett rajtunk és várt.

— *Megérettük kedves Péter bátyánk! Így is csináltuk, eddig is így dolgoztunk!*

— *Szóval elmondhatod Feri, hogy jó az együttműködés a kommunista párttal és a Szociáldemokrata Párttal?*

— Nagyon jól együttműködünk velük! — erősítettem meg ismét.

— Nagyon jól van, ha így van! Örülök neki! Hát csak dolgozotatok szépen együtt és haladjatok együtt a jövőndő úján. Az az út jobb világba vezet.

Ekkorra már a nagyszoba megtelt vendégekkel, pártunk tagjaival. Veres Péter most a földosztásról érdeklődött Mezei András bátyámmal és itt bekapcsolódott az én Mihály bátyám is, aki a mi pártunktól volt delegálva a Földigénylő Bizottságba. Elmondták, hogy a földosztás már jóformán el van intézve, siettek, hogy a parasztek megkapják a földet, mert itt a tavasz, meg kell kezdeni a földeken a munkát. Van még néhány probléma, vannak jogtalan követelkedők, akik vissza szeretnék kapni a földjüket és fellebbeznek, ügyvédek fogadnak, bírósággal fenyegetőznek. Dehát hiába ellenkeznek, a földosztás törvényesen és rendben elvégzettetett. Veres Péternek tetszett a két ember magatartása. Láta, hogy ezek szívvel-lélekkel végzik munkájukat és nem hagyják magukat feltartani a vállalt feladatokban. Megkérdezte Mezei Andrástól: — Mi a foglalkozásod neked András? Látom, jó értelmes ember vagy. Ami még ennél is több, szocialista ember vagy! Az ilyeneket szeretem!

— Betanított segédmunkás vagyok a cukorgyárban! — felelt András. — Ott dolgozom már huszonöt éve! Szervezett munkás vagyok, a Szociáldemokrata Párt egyik vezetője. Ne félj Péter, ahol én vagyok, ott meglesz a jó együttműködés a három munkaspárt között.

— Elhiszem neked! Bárcsak minden tag ilyen volna nálatok, mint te vagy! . . . András bátyám ezután elköszönt és ment. Okos ember volt, érezte, hogy még van megbeszélni valójuk a parasztpártiaknak. Én is odamentem, elbúcsúzni tőle, kezét fogtunk. Nem kísértem el, mert nem akartam otthagyni az elnökünket. Hallottam, hogy Péter bácsi megkérdezte Mihály bátyámtól is.

— És te Mihály? Hol dolgozol, milyen mester vagy . . . ?

— Én már nyugdíjas vagyok. Fűtő voltam a vasútnál, onnan mentem nyugdíjba, már tíz évvel ezelőtt.

— Hogyan lehetett nyugdíjba már tíz évvel ezelőtt, hiszen akkor még fiatal ember voltál! . . . Úgy tudom, legalább ötvenéves korig kellett szolgálnia a fűtőknek is.

Mihály bátyám akkor röviden elmondta az életét. Veres Péter fürkészően nézte bátyámat, szinte felmérte az egész embert. — Nagyon szép, amit elmondtál Mihály! Derekasan, jól dolgoztál. Hát csak így dolgozz tovább — és a politikában is dolgozz velünk. Ne félj, meglesz a Kentmagyarország!

Azután a mellette ülő Fehér Istvánra (Lakó) nézett és váratlanul azt mondta:

— Ilyen ember kellene elnöknek a helyi szervezetben, mint ez a Pista. Ezzel a szép nagy, magyaros bajuszával, szép derék természetével, értelmes arcával, nagyon jól mutatna, ha elébe állna a tagságnak! Most te mondd el az élettörténeted! Nemcsak kíváncsiságból kérdezem, de fontos nekem, hogy megismerjem az embereket. Na, kezd el barátom!

Mikor Fehér István befejezte élettörténetét, Veres Péter azt mondta rá.

— Nagyon szép, amit elmondtál Pista barátom! Úgyes ember vagy, okos ember vagy, de azért nem kell annyira gúrcólni, hogy megegyen a sok dolgot. Majd ha a kertészfiad felszabadul, tartsd magad mellett és dolgozzatok együtt. Mindjárt könnyebb lesz. Ilyen ember mint te, a faluja dolgával is kellene, hogy törődjön, meg a hazája dolgaival is, mert az is kötelesség. És nagyon fontos is. Gondolkozz ezen! . . .

A mellette ülő Jóska bátyámhoz fordult és barátságosan a vállára csapott.

— No alelnök! Most mondd el te is a történetedet. Azt még meghallgatom . . .

— Hát beszélhetnék róla én is, akár estig is Péter! — felelt neki nagybátyám, mosollyal a bajusza alatt.

— De hát ennyi idő nincs, hiszen a közügyekről szeretnének az emberek inkább hallani. De majd röviden azért elmondom . . .

Míg Veres Péter meghallgatta ezeket a történeteket, jócskán összegyülekeztek a tagok. Elhelyezkedtek a nagy szobában, néhányan a konyhába szorultak, az ajtó közelében ültek le, az odahelyezett székekre. Veres Péter most felém fordulva azt mondta, de úgy, hogy mindenki hallotta.

— Ne vedd rossznéven Feri, elismeréssel vagyok eddigi szervezőmunkátok iránt, sok jóra való ember gyűlt össze nálatok, és a közéletben is szépen, eredményesen tevékenykedtek, de jurcsállom, hogy majdnem csupa vasutasból áll a Parasztpárt helyi szervezete! Szép-szép, hogy sok derék, becsületes vasutas beállt ide, a mi pártunkba! Ismerem a vasutasokat, én is dolgoztam a vasútnál, hiszen évekig pályamunkás voltam. Én tudom, hogy a vasútnál, testileg, lelkileg, szellemileg, egészséges, erős, fegyelmezett emberek dolgoznak. Oda nem is vesznek fel, csak ilyeneket. Örülök is, hogy pártunkba jöttek! . . . Dehát ez parasztpárt! A parasztknak kellene alkotni a többséget, hát hol vannak? Legalább az elnök volna egy jó, magyaros, parasztos kinézésű, tekintélyes gazda. Azt, hogy tekintélyes legyen, nem úgy értem, hogy ötvenholdas gazda legyen. Lehet tekintélye egy tízholdas gazdának is, ha olyan jól, okosan, ügyesen gazdálkodik, mint mondjuk én a Fehér István Lakó barátunk! . . . Vagy hasonló ember . . . Hiszen elismeréssel vagyok Szelei Ferenc iránt. Rövid idő alatt megszervezte a Nemzeti Parasztpárt hatvani szervezetét és az új, demokratikus közéletben is jól és okosan tevékenykedett. De az a helyzet, hogy mi őt a titkári teendővel bíztuk meg. Elnöknek egy igazi parasztagazda kellene . . .

Míg ezeket elmondta, kissé elborultam, visszagondoltam próbálkozásaimra, hogy ilyen elnököt találjak. Még április 10-én taggyűlést hívtam össze ebben az ügyben. Ott én is elmondtam, hogy engem a központi titkárnak bízott meg. Elmondtam azt is, hogy milyen elnök kellene . . . Ez parasztpárt elsősorban. Szívesen látunk minden becsületes, rendes embert, bármi a foglalkozása, de ez mégis parasztpárt! . . . Elsősorban őket kell beszervezni ide. Egy jó kiállítás, jó hírű, közbecsülésben álló parasztagazda, mint elnök, jobban vonzán a dolgozó parasztságot a pártba, mint én, aki vasutas vagyok! . . . Először én is Fehér István Lakót javasoltam! . . . Lakó nagyon köszönte a megtiszteltetést, himezett-hámozott, hogy ő nagyon elfoglalt ember, meghalni sem ér rá. Politikailag is járattan, nem úgy mint Szelei Ferenc, akiről mindenki

tudja, hogy milyen művelt ember, rengeteget olvas. Szóval maradjon ő az elnök. Ezt helyeselték a többiek is. Én nem nyugodtam bele, javasoltam Fülöp István Gajdát elnöknek, de ő majdnem ugyanolyan indoklással, kitért az elnöki tisztség elől. Végül javasoltam Mezei Jóska bátyámat, őt egyhangúlag elvetették. Csak éppen nem mondták ki, hogy iszákos embernek tartják, nem elnöknek való.

Ebből csak annyit mondtam el Veres Péternek mikor elhallgatott, hogy gondoltam én is ezekre, amiket elmondott, parasztembert akartam elnöknek, de egyik sem vállalta el. Csak azért maradtam én az elnök, viszont titkárnak javasoltam a fiatal Ocsovai Sándort, egy kertészkedő parasztagazda fiát, aki most végez-te éppen a közgazdasági és közigazgatási egyetemet, már utolsó vizsgáját teszi. Őt meg is választották titkárnak, Mezei Jóska bácsit pedig alelnöknek.

Ekkor Veres Péter is arra a gondolatra jutott, mint én! Ő ki is mondta:

— *Már látom, hogy maguk is attól félnek, visszajön a német! . . . Szinte haragosan nézett körül a tagokon és szigorúan rájuk kiáltott. — Nem jönnek vissza! . . . Ezt én mondom, Veres Péter! Megmondtam a gyűlésen is! Hallottam én is a suttogó rémhíreket! Azt suttogják, jaj, hátha visszajönnek?! . . . Mi lesz ha visszajönnek?! Csak a pecsovics, gyáva emberek félnek ettől. Csak az ostoba, hiszékeny vénasszonyok ijedeznek ettől, mi nem félünk. Tudom, én nem voltam itt akkor, hogy lelket öntsek magukba! . . . De itt volt Szelei Ferenc, aki megalakította a parasztpártot Hatvanban. Hát őrá nem néztek? Hogy ez mért nem jell? Fiatal ember, okos ember, maguk is elismerik, hogy az. Becsületes ember! Ismerik őt, tudják róla, hogy becsületes, rendes ember. Hát hogy lehet az, hogy ő nem jell?! . . . Nem reszket, hogy hátha visszajönnek? Pedig szép, fiatal felesége van, szép két kis gyermeke van, háza, földje, jó állása van a vasútnál . . . Nem gondolkoztatok még azon, hogy lehet, hogy ez a fiatal ember, ez a Feri nem jell?! — Nohát én azt mondom nektek, szégyelljétek magatokat mindnyájan, akik elhiszik, hogy visszajönnek! . . .*

Mostmár befejezem beszédemet, az eligazítást megadtam. Fogadjátok meg tanácsaimat, jó lesz minden, ha az elnök-titkároktokra, Szelei Ferencre hallgattok! Jó kézben van nála a vezetés. Ő még magasabb pozícióba is meglehel majd. Előre megjósolom, hogy feljebb is lép, magasabb beosztásba, hamarosan! . . . Isten veletek barátaim! Örülök, hogy megismeretek benneteket! . . . Vizsgálatásra!

Sorra kezét fogott mindenkivel. Feleségemhez odaérve, Marika az ölébe simuló pufók kisfiúkat fölemelte és odanyújtotta neki.

— *Ettől a kisfiutól is vegyen búcsút Péter bácsi! Hadd emlegesse meg magát ő is!* Veres Péter könnyedén, de mégis biztos mozdulattal átvette kis Béla fiúkat, magásra tartotta és erős hangon azt mondta:

— *Nézzétek emberek ezt a szép, erős kisgyermeket! . . . Ő már egy jobb és szebb világban nő majd fel, és a jobb jövőben fog élni! Isten tartson meg Béluska. Nagyra nőj!* — Béla fiúkat megragadta az elnök hatalmas bajuszát kis, kövér kezével és boldogan kacagott.

— *Búcsúznom kell. Isten vele, kedves Mariska! Köszönöm a szíves vendéglátást és köszönöm a kedvességet! — Isten vele Péter bátyám! Örülök, hogy eljött és hogy személyesen is megismerhettük magát! Nagyon szívesen láttuk! . . . Jöjjen el máskor is, ha erre visz az útja!*

Kislányom, a négyéves Zsuzsika is odajött, elköszönt az elnöktől, aki gyöngéden megcsókolta a kislány arcoskáját, anyósommal is kezét fogott, azután elindult. Sokan mentünk vele, hogy elkísérjük a község-házához, ahol már várta a megjavított gépkocsija, és várta a vezetőemberek csoportja. Ott volt mind az öt párt vezetőse, a Nemzeti Bizottság Elnöke, a rendőrkapitány, a hatvani prépost is ott volt, köszönteni Veres Pétert.

Hát így történt Veres Péter első látogatása Hatvan községben, amelyből egyébként Hatvan város lett nemsokára, a Nemzeti Bizottság határozatára. Veres Péter még több alkalommal is járt Hatvanban, én is többször jártam nála a központban, otthonában is, de ezekről majd máskor!

Veres Péter és a karácsondi földosztás

Karácsond a Mátra déli nyúlványai közötti fennsík elterülő Heves megyei község. Történelmében jelentős esemény volt a földosztás, amelynek során 654 család között 1651 kh földet osztottak ki.¹ Ebben nincs semmi különös — hiszen 1945-ben az ország valamennyi helységében osztottak földet —, amiért mégis írunk róla, annak oka az, hogy a volt gyöngyösi járás területén a kiosztott földek megtartásáért folytatott harc, a „földet vissza nem adunk”-mozgalom itt bontakozott ki legerőteljesebben: „. . . a karácsondi újgazdák karókkal, kaszákkal éjjel-nappal őrzik a szőlőt” — olvashatjuk a Gyöngyösi Néplapban.²

A viszály azért keletkezett, mert felosztották Adorján József, akkori kisgazdapárti nemzetgyűlési képviselőnek a falu határában levő szőlőbirtokát is, azzal az indokkal, hogy nem lakott a községben és nem földműveléssel, hanem borkereskedéssel foglalkozott. A volt tulajdonos a helyi Földigénylő Bizottság ha-

¹ Dr. Géczy József—Molnár József—Nagy Gyula: Gyöngyös járás községeinek 25 éve. Múzeumi Füzetek 11. Gyöngyös, 25 old.

² Gyöngyösi Néplap, 1946. szeptember 8.

³ Donáth Ferenc: Demokratikus földreform Magyarországon 1945—1947. Akadémia Kiadó, Budapest, 1969. 402 old.